

## Mecénást a mecénásnak

*Beszélgetés a Rádiózenekar helyzetéről Balassa Sándor Kossuth-díjas zeneszerzővel, aki január 20-án ünnepelte 70. születésnapját. Az ebből az alkalomból rendezett február 15-i szerzői estjén a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Énekkara és Gyermekkara szerepelt Medveczky Ádám vezényletével a Zeneakadémia Nagytermében. A szerzői est, amelyről az ünnepelt még jövő időben beszélt az interjú végén, reprezentálta a zeneszerző elkötelezettségét a szimfonikus és vokális műfajok iránt, ízelítőt adott a Rádiózenekarhoz fűződő sok évtizedes kapcsolatából is. Az Október virágai című zenekari művet két éve mutatta be a Magyar Rádió, ezúttal a darab hangversenytermi bemutatóján működött közre a zenekar. A koncert minden egyes kompozíciója a szerző ars poetikáját illusztrálta, amely szerint a spekuláció helyett elsődleges a költészet, az énekhang és a hangszerek alkalmazásában a természetellenesség helyett a muzikális rend, a zenei logika a költészet szolgálatában.*

*A végső cél a katarzisz megteremtése.*

– Mi indokolhatja Ön szerint, hogy éppen a Rádiózenekar érdekében kell esetleg védőbeszédet mondani? Hogyan merülhet egyáltalán föl az együttes létének megkérdőjelezése?

– A zenekar helyzete jelentheti a legfőbb gondot, mivel a Magyar Rádió katonaság által megszállt politikai intézmény volt, ahová nem lehetett belépni, csak engedéllyel. Nem véletlen, hogy 1956-ban a

felkelők a Rádióhoz mentek először és azt ostromolták meg. A Rádió volt ugyanis szinte az egyetlen olyan (politikai) eszköz, amelynek segítségével meg tudtak jelenni a világ és a közvélemény előtt.

## Aki a növendékeivel harsonázhat együtt a Rádiózenekarban

*„Most is ugyanolyan lelkes rádiós vagyok, mint az első szezonomban!”*

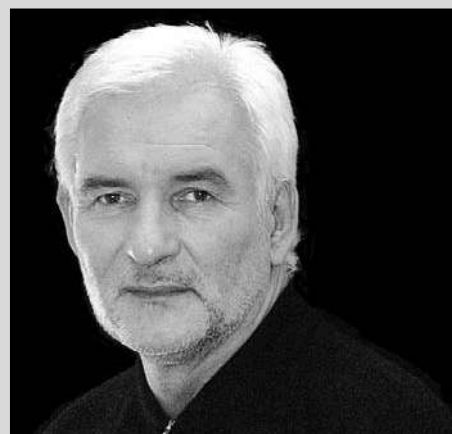
Hóna Gusztáv éppen harminchárom esztendeje tagja a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának, hiszen 1972. február 1-jétől lett az együttes harsonása. Hóna Gusztávnak sosem jutott eszébe, hogy más zenekarhoz szerződjön, mindig is kiválóan érezte magát ebben a társulatban, s azt mondja, rengeteget köszönhet az együttes sajátos zenei profiljának is. Ebben a hónapban jelenik meg például első szólólemeze, amelyen kortárs, számára komponált művek kaptak helyet, s úgy véli, mindezért szintén a Rádiózenekarnak tartozik hálával. A művész példáját – aki egyetemi tanárként a Zeneakadémia fúvós tanszékének a vezetője –, már számos növendéke követte, sokan szerződtek közülük ehhez az együtteshez, Hóna Gusztáv számára pedig nagyon nagy öröm, hogy velük muzsikálhat együtt. S bízik abban is, hogy nyugdíjazásáig eltölthet még néhány szép esztendőt a zenekarban, amely a magyar kultúrkinccs pótolhatatlan része.

– Zenekari tagságát még egy ösztöndíjas-ként töltött szezon is megelőzte a Rádiózenekarnál. Miért esett a választása erre az együttesre?

– Ebbe a zenekarba egy nagyon jó barátom csábított, aki elsős zeneakadémista korában lett az együttes tagja, s ez abban az időben óriási eredménynek számított. Ráadásul nagyon jól érezte magát a társulatban, így amikor a zenekar próbajátékot hirdetett, szöveget írtam, én pedig azon a meghallgatáson is sikerrel szerepeltem. Nagyon hamar megörögzött rádióssá váltam, hiszen hiába hívtak máshová játszani, eszembe sem jutott másik zenekart választani. Az együttes jó hangulatáról, baráti légköréről híres, emellett pedig a muzsikusai kiválóan tudnak koncentrálni. Megszoktuk ugyanis a felvételt jelző piros lámpát, s azt is, hogyha a fény kigyullad, akkor már nem szabad hibázni. Bármilyen mostohák legyenek is a körülmények, ez a zenekar akkor is a legjobb teljesítményt tudja nyújtani. S úgy vélem, ebben az együttesben mindannyiunkra a megszállottság, az elhivatottság a jellemző, ezek nélkül ugyanis nem tudnánk így muzsikálni...

– Az új darabok, ősbemutatók tekintetében is nagy tapasztalattal bír ez az együttes, hiszen a Rádiózenekar sajátos zenei profilját a modern alkotások előadásában vállalt jelentős szerep adja.

– Magam is ennél az együttesnél ismerkedtem meg a kortárs zenével és zeneszerzőivel. Közülük sokan dolgoztak a Magyar Rádióban,



így többükkel személyes kapcsolat, barátság született. Aztán, az eltelt évtizedek során ezek a művészek rengeteg darabot komponáltak nekem. Kevés volt ugyanis a klasszikus harsona irodalom, engem nem elégtett ki ez a választék, ráadásul abban az időben az átiratokat sem szerették különösebben. Én pedig mindig is úgy vélekedtem, hogyha ebben a korban élünk, akkor napjaink alkotásait kell játszani. A most februárban megjelenő, első szóló CD-men azok a kompozíciók kaptak helyet, amelyeket kimondottan nekem írtak, s ezeket a műveket rádiófelvételek őrzik. Így tényleg nyugodtan mondhatom, hogy a kortárs zeneszerzőkkel és műveikkel való kapcsolatot a Rádiózenekarnak köszönhetem. Még a DLA disszertációm is a kortárs zenéről írtam, azokról a szerzőkről és szerzeményeiről, amelyek nekem készültek.

– Ahhoz, hogy egy együttes a kortárs és a klasszikus kompozíciókat is jól játssza, állandó műhelymunkára van szükség. Ön, több mint



Egy ilyen politikai erődítménybe bezárt zenésztársaság ott teljességgel anyagidegen. Nem is tudom, mennyire tisztázott a státusza a zenekarnak.

Két oldalról volt alkalmam kapcsolatot építeni az együttesrel. Egyrészt mint zenei rendező 1965-től mintegy másfél évtizeden át. Nagyon megfogott az a kollektív és az a szellemi erő, ami ezt a társulatot muzsikálás közben és azután is összetartotta. Zeneszerzőként számos komponista társamhoz hasonlóan, mint a magyar zeneszerzés legfőbb mecénásával és a legtöbb magyar művet eljátszó zenekarral kerültem velük kapcsolatba. Éppen ezért a magyar zeneszerzés katasztrófájaként értékelhetjük, ha valamilyen oknál fogva e küldetésnek vége szakad. Még akkor is így van, ha különböző anyagi megszorítások következtében csökkent ez a mecena-

túra és kevesebb kortárs mű szólalt meg. Van azonban egy felbecsülhetetlen szellemi tőke is, ami elkophat, ha nem csiszolják: állítom, hogy ez a zenekar tud legjobban lapról olvasni és nincs ehhez foghatóan tájékozott együttes, ami a 20. századi muzsikát illeti. Ez nem csoda, hanem kitartó munka eredménye: otthonra leltek a kor hangzásvilágában, hiszen hétről-hétre felvételeket készítettek a 6-os stúdióban a 20., sőt az utóbbi években már 21. századi művekből.

Egy másik, pótolhatatlan és egyedi kincs az a nevelőerő, amely több, később világhírűvé vált együttes születését eredményezte.

Én mint zeneszerző sosem láttam a színpalak mögé; nem tudtam az esetleges hatalmi harcokról, a művészek, a vezetők

*három évtizednyi tapasztalattal, milyennek találja ezt a Rádiózenekarnál?*

– Lehet, hogy némileg elfogultnak látszom, de úgy vélem, a zenekarnak régebben és most is a fúvósok az erőssége. A harsonaszólamban két volt tanítványom játszik, élvezet velük együttmuzsikálni, s egy szólamon belül két Liszt-díjas művésszel kevés együttes dicsekedhet. De említhetem a trombita és a klarinét szólamot is, ahol szintén Liszt-díjasok játszanak. Annak is örülök, hogy a fiatal zenészek közül sokan vesznek részt a Zeneakadémia DLA képzésében. A többi szólamban szintén találni versenyyőzteseket, és számos olyan tagunk is van, aki a zenekari játék mellett más, különböző formációkban muzsikál.

– *A Rádiózenekar koncentrált munkájában, a fúvósok kiemelkedő teljesítményében gondolkodom, szerepet kap az is, hogy a társulaton belül különböző kamaraegyüttesek is működnek.*

– A Hóna Harsona Quartettet 1983-ban alapítottam, akkor még más zenekarokban játszó fúvósokkal, de ma már teljes egészében a Rádiózenekar harsonaszólamát alkotja. Korábban létezett egy másik együttesünk is, amelyben öt trombita, négy kürt, négy harsona, egy tuba mellett ütősök muzsikáltak, s ezzel a formációval – *Vásáry Tamással* együtt – nagy sikerrel adtuk elő az Egy kiállítás képeit. A Modern Rézfúvós Együttes is működött egy ideig, a csapat a rádiózenekari tagok mellett az Operaház muzsikusaiból verbuválódott. Az együttes 1974-ben született, és 23 esztendőn keresztül jártuk vele a világot. Számos díjat nyertünk, 1979-ben például Anconában szereztük meg az abszolút első helyezést, és más nemzetközi megmérettetésen is sikerrel szerepeltünk. Igazán

jó baráti társaság volt, s estjeinken a könnyebb műfaj darabjai is helyet kaptak. Sajnálom, hogy ez az együttes már évek óta nem működik, s szomorú tendenciának tartom, hogy a hazai koncertéletben a fúvós kamaraegyüttesek fellépései iránt évről-évre kisebb az igény...

– *Talán majd a növendékei egy újabb fúvószenei-rezesszánt tudnak elindítani... Mikor kezdett el tanítani?*

– Tizenöt esztendővel ezelőtt. Azóta a növendékeim közül akad, aki a New York-i Metropolitan Opera zenekarának lett a tagja, többen pedig németországi és japán együttesekben játszanak. Szerencsére azért sokan itthon maradtak, s van, aki az eltelt évek során a kollégámmá vált. A növendékeimet arra igyekszem megtanítani, hogy a legtermészetesebb hangszer az énekhang, s ők is próbáljanak meg a saját instrumentumukkal énekelni. Nagy szerencsének tartom, hogy a Rádiózenekar tagjaként gyakorlatilag az összes neves karmesterrel játszhattam, mert óráimon sokat merítke a próbákon elhangzott instrukcióikból. Harsonásként játszani nagy felelősség. Ezért azt az ars poeticát igyekszem átadni a tanítványaimnak, hogy a zenéhez maximális alázattal közelítsenek, s ebben úgy vélem, nagyon fontos a személyes példaadás is. Egyébként roppant mód élvezem a tehetséges fiatalokkal folytatott munkát!

– *Őn gyerekként miért a harsonát választotta hangszerül?*

Énekes akartam lenni, de nem bántam meg, hogy végül hangszeres művész lettem, mert egyáltalán nem biztos, hogy azon a pályán is ugyanilyen szintre jutottam volna. Számomra ugyanis mindig nagyon lényeges volt – édes-

apámtól tanultam –, hogy bármit csinállok is, azt igyekezzek a lehető legmagasabb szinten művelni. Művészesaládból származom, édesapám szobrász volt, aki emellett hegedült, trombitált és énekelt. Először ezért én is a trombitával próbálkoztam, de apámnak nem tetszett a játékom. Ekkor találtam a padlásunkon egy harsonát – apám öccse ugyanis csellózott, szaxofonozott és harsonázott – s elkezdtem rajta muzsikálni. Ez már sokkal jobban sikerült, így a kőbányai zeneiskolában *Zilcz Györgynél* kezdtem tanulni. A pályafutásom szempontjából nagyon fontos volt, hogy néhány esztendővel a zeneakadémiai diplomám megszerzése után kétszer is járhattam az Egyesült Államokban, amikor három-három hónapos ösztöndíjat kaptam. Ekkor, 1979-ben kerültem bele a nemzetközi vérkeringésbe, és több workshopon is részt vehettem. A tengerentúli találkozókon számos érdekes ismeretet szereztem, amit aztán itthon próbáltam terjeszteni. De ugyanilyen lényeges szakmai lépésközfoknak tartom a kamaraegyütteseim életre hívását vagy a tanítást a Zeneakadémián. Mégis, az összes egyéb munkám mellett a legfontosabb, az első számú munkahelyem mindig is a Rádiózenekar volt. Nem tudom, még hány évet harsonázhatok, de azt az időt szeretném még ennél az együttesnél, jó hangulatban, kiváló koncertekkel tölteni, mert harminchárom esztendő elteltével is ugyanolyan lelkes rádiós vagyok, mint amikor az első szezonomat kezdtem ennél a társulattal. Az ugyanis nem kérdés, hogy egy ilyen értéket képviselő zenekarra szükség kell, hogy legyen, sőt, nem bánék egy újabb aranykort sem...

R. Zs.

rivalizálásáról. Azt láttam, hogy Lehel György hosszú regnálása alatt viszonylag nyugodt időszak volt, meghívtak sok magyar és sok külföldi karmestert. A hangtár a maga óriási anyagával mindezt pontosan regisztrálja. A jövőben, ha lesz még magyar zene és lesz még érdeklődés iránta, akkor világossá válik, hogy milyen hatalmas és pótolhatatlan munkát végzett a Rádiózenekar – dokumentálta gyakorlatilag a 20. század második felének magyar zenéjét

Elképzelnem sem tudom a magyar zenei életet a Rádiózenekar nélkül. Már régóta égető probléma, hogy sem anyagilag, sem mint alkalmazottak nincsenek megbecsülve a muzsikusok. Alárendelt szerepet ját-

szanak és csupán az összetartó erő és a lelkesedés ösztökéli őket további kitarásra, de az nyilvánvaló, hogy ez nem maradhat már sokáig így.

– *Minden anyagilag válságos időszakban felmerül együttesek megszüntetésének veszélye, a kollektív leépítés le-hetősége. Most, amikor új hangversenyterem épült Budapesten éppenséggel akár még több zenekar is felléphetne. Ön hogyan vélekedik: a budapesti és környékbeli komolyzene iránt érdeklődők ma meg tudják tölteni még ezt az új termet is?*

– Amennyiben elérhető áron kaphatók a hangversenyjegyek, természetesen meg lehet tölteni ezeket a termeket. Az én

problémám azonban az, hogy miért kellené pénzhányra hivatkozva ilyen szellemi tőkével rendelkező együtteseket ellehetetleníteni, amikor újabb és újabb zenekarok is alakulnak: van tehát pénz, csak valamilyen oknál fogva nem a legméltóbb helyre kerül. Mi lehet az oka, hogy nem a már megismert érték mögé állnak a támogatók? Mindez egy belső anarchiára utal, amelyben nem az a fontos, hogy ki hogyan teljesít, hanem hogy ki hogyan tud a pénzhez jutni? Kinek milyen kapcsolatai vannak? A Rádiózenekar pedig mindezt tehetetlenül nézi, mert hozzá van ragasztva egy olyan intézményhez, amelynek semmi köze nincs a művészethez azon kívül, hogy műsoraiban művészetet is közvetít. A mai világban ez életveszély; amikor ze-

## A versenygyőztes nemcsak a szólófellépéseket, a zenekari munkát is élvezi

„Kontaktust kell teremteni a közönséggel!”

Bár saját bevallása szerint Seres Dóra nem igazán versenyzőalkat, s a megmérettetéseket sem szereti különösebben, az utóbbi néhány esztendőben hat nemzetközi versenyből négyet megnyert, a másik kettőn pedig a dobogó második fokára állhatott. 2005 januárjában pedig eddigi pályafutása talán legnagyobb győzelmét aratta, hiszen az egyesült államokbeli Young Concert Artists nevű zenei ügynökség versenyén, amelyre a világ minden tájáról ötszázán jelentkeztek, a döntő hét első helyezettje közé került. Az ügynökség három éves szerződést kötött a fiatal fuvolaművésznővel, aki ősszel már a New York-i Carnegie Hall közönsége előtt mutathatja meg tudását. Addig azonban a hazai közönség is találkozhat vele, hiszen a Rádiózenekar első fuvolistájaként rendszeresen pódiumra lép. Seres Dóra két és fél esztendeje tagja az együttesnek, s nagyon élvezi a közös muzsikálást.

– *Hogyan lett a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának a tagja, és miért éppen erre az együttesre esett a választása?*

Akadémistaként egyre nagyobb vágyat éreztem a nagyzenekari játék után – erre

ugyanis az iskola keretei között kevés lehetőségünk akadt –, ezért úgy döntöttem, jelentkezem egy együttesbe. Februárban döntöttem erről, s mivel a legközelebbi próbajáték áprilisban a Rádiózenekaré volt, így ezen a megmérettetésen vettem részt. Örülök, hogy ehhez az együtteshez kerültem, mert a zenekarban nagyon jó a hangulat, olyan kollégák között dolgozhatom, akikkel remekül érzem magam, ráadásul kiváló produkciók részese lehetek. A muzsikusok az első pillanattól kezdve befogadtak, számos hasznos tanácsot kaptam tőlük, s mindenki igyekezett segíteni, hogy minél gyorsabban beilleszkedjek a zenekari munkába. Bár azért nemcsak a szólózásban, hanem a közös muzsikálásban is volt már tapasztalatom, hiszen korábban rendszeresen játszottam egy állandó fúvósötösben, így intonációs problémákkal nem küzdöttem, de azért bőven akadt tanulnivaló. Szólistaként hozzászóltam, hogy egy személyben döntöm el a darab tempóját, megformálását, karakterét, ami nagyzenekarban elképzelhetetlen, itt alkalmazkodásra van szükség.

– *Nem lehetett egyszerű ez egy olyan együttes esetében, amelynek különleges a*



repertoárja, s a modern kompozíciók, a kortárs zene gyakori előadója...

– Több ősbemutató résztvevője lehettem, s kifejezetten élvezem, hogy együtt dolgozhatom a zeneszerzővel. Roppant izgalmas és érdekes feladat. Az a két és fél év, amióta a Rádiózenekar tagja vagyok, hosszú idő, s nemcsak a kollégákat, de azt a zenei stílust is alaposan megismertem, amit az együttes képvisel. Ráadásul szólópályán is nagyon fontosnak tartom a zenekari játékot, nem is beszélve arról, hogy milyen fantasztikus az a zeneirodalom, amit az ember egy együttes tagjaként végigjátszhat. S persze mindkettő visszahat egymásra, s más hangszerektől és az énekes szólistáktól is rengeteget lehet tanulni. S bár a rádiózenekari félállásomból most közös megállapodással egy negyed-ál-

nei rendező voltam, a főosztályvezető úgy kezelte az együtteseket, mint annak idején a brandenburgi herceg a saját udvari zenekarát. Mindent elkövetett azért, hogy mindent megkapjanak a muzsikusok, hogy legyenek külföldi fellépések is. Sok minden jobban ment akkor, mint most.

Aztán volt egy időszak, Vásáry Tamás működésének kezdetén, amikor tanácsadói testületet alkalmaztak. Nem állítom, hogy az ott elhangzó ötletek közül mindent meg is valósítottak, de legalább igény volt a szakvéleményre. E bizottság tagjaként emlékszem, hogy Vásáry Tamás szerződése is annak volt köszönhető, hogy a szakértői vélemény szerint a megüresedett helyet nagy tehetségű, magas

rendű muzsikussal kell betölteni. Ő vonzotta a közönséget, a zenekari művészetet alaposan ismerő művész, ráadásul nagyszerű zongorista, aki a zenekar muzikalitását erősítette, jelenítette meg. Neki is megvoltak az ellenfelei, miután nincs olyan ember, akiért mindenki egyformán lelkesedne. Különösen azok ágáltak ellene, akik a helyére szerettek volna kerülni. És végül fel kellett adnia, mert nem tudott pénzt szerezni, hogy emberibb körülmények közé kerüljenek a muzsikusok. És mert a hatalom nem segített, ő letette a pálcát. Más zenekaroknál háromszor annyi fizetést kapnak a zenészek, mert el tudja valaki intézni. Szervezetekkel, a magántőkével, esetleg a fővárossal találják meg a szükséges kapcsolatokat. Nem ar-

ról van szó természetesen, hogy ők miért kapnak többet, hiszen még az sem olyan sok; azt fájjalom, hogy a Rádiózenekarnak nem jut ebből, pedig a zenei színvonaluk ugyanolyan magas.

– *Honnan lehetne megtudni, hogy mi vonzza a magántőkét? Hogy miért éri meg jobban egy kezdő, reklámhordozóként még nem értékelhető együttest támogatni, mint mondjuk a Rádiózenekart?*

– A Rádiózenekar menedzsmentje, zenei vezetője ha pénzben is megnyilvánuló kapcsolatot talál, azonnal ott a bökkenő, hogy a Magyar Rádió mint költségvetési intézmény másképp jelenik meg a piacon, mint egy önálló szervezetként megalakult

lás lett, hiszen a sok egyéb elfoglaltságom mellett egyelőre erre jut csak időm, ezt azért szeretném a jövőben is megtartani. Akárcsak azt, hogy egyre több kamarafarmációban játszom, hiszen ezek a közös muzsikálások nagyon lényegesek szakmailag is, ráadásul nagyon élvezetesek!

– *Hogyan lehet a versenyeket, fellépéseket, a tanulást és tanítást belezsúfolni a mindennapokba?*

– Az időbeosztásban nagy rutinom van, hiszen akadt olyan időszak az életemben, amikor egyszerre voltam a Zeneakadémia és a müncheni főiskola hallgatója. Általában este felszálltam Pesten a vonatra, s másnap reggel érkeztem meg a német városba, ahol aztán kezdődtek is az óráim. De már gyerekként is sok mindennel foglalkoztam, hiszen zenei általános iskolába jártam. Bár a családomban senki nem volt muzsikus, mindenki szerette a komolyzenét. Először énekkaros voltam, majd második-harmadikos koromban úgy indultam el Lentiben, az Ádám Jenő Zeneiskolába, hogy zongorázni akarok, a felvételig azonban fuvolistaként jöttem ki. Ahogy ugyanis a folyósón sétáltam, az egyik teremből fuvolaszó szűrődött ki. Benyitottam, s azonnal, első hallásra beleszerettem ebbe a hangszerbe. Fuvolatanulmányaimat *Pártosné Baranyai Olgánál* kezdtem, majd az általános iskola befejezése után jelentkeztem a Pécsi Művészeti Szakközépiskolába, ahol *Szeléndi Zsuzsa* osztályába kerültem. Érettségi után elsőre sikerült a zeneakadémiai felvételem, s *Kovács Lóránt* növendéke lettem. Nagyon fontos volt a pályámon az is, hogy elsőként részt vehettem az egyik zenei

példaképm, *Paula Robison* kurzusán. Baráti kapcsolatba kerültünk, meghívott magához Bostonba, magánórákat adott nekem, és bevezetett az amerikai zene világába. Utolsó akadémiai évemmel párhuzamosan már jártam Münchenbe is, ahol *Adorján András* tanítványaként szereztem másoddiplomát. Jelenleg pedig ismét *Kovács Lóránt* a szakmai konzulensem, doktoranduszként a DLA fokozatomat akarom megszerezni a Zeneakadémián. DLA hallgatóként az ő felkérésére, heti négy órában tanítok is, elsős, második zeneakadémistákkal foglalkozom. Nagyon élvezem az órákat, s a hallgatóimtól magam is rengeteget tanulok. Minden tanítvány más és más hozzáállást igényel, mindenkihez meg kell találni a kulcsot, ami nem könnyű feladat, de ebben igyekszem két pedagóguspéldaképemet, *Kovács Lórántot* és *Adorján Andrást* követni.

– *Mennyire tudja megtanítani növendékeinek azt a hozzáállást, amellyel ön, annak ellenére, hogy nem tartja magát versenyzőtípusnak, ennyi győzelmet aratott?*

– Egy-egy nemzetközi megmérettetésen a maximális felkészültség, a szinte már tökéletes technikai tudás alapkövetelmény. A mezőnyből akkor tud valaki kitűnni, ha képes belevinni egyéniségét a játékba, ha egyéni elképzelései vannak, és jó a stílusismerete. Emellett tudnia kell kontaktust teremteni a közönséggel! Ma már nem elég jó muzsikusnak lenni, fontos, hogy az előadó jó színpadi művész is legyen. Számomra nagyon szerencsés volt, hogy Pécsen nemcsak muzsikusokkal, hanem képzőművészekkel, tanácsokkal tanulhattam együtt, és bejárhat-

tam az óráikra. Nagyszerű lenne, ha a fiatalok a zene mellett tanulnának például színészetet is. Angliában részt vehettem *William Bennett* fuvolaművész kurzusán, ahol számos meghívott vendégművész volt, s akadt közülük egy színész, aki a színpadi gátlások feloldására igyekezett megtanítani a fiatal zenészeket. Kérdés persze az is, hogy ki milyen lelki alkat, mennyire vannak kötélből az idegei. A nemzetközi megmérettetések okozta stresszt megszokni nem lehet, de hozzá lehet edződni.

– *S ezután az óriási győzelem után szeretne még újabb versenyeken indulni?*

– Nem, mert elértem, amit akartam. Ez a szerződés a Young Concert Artists zenei ügynökséggel azt jelenti, hogy három esztendőn át ők szervezik számomra a fellépéseket a világ neves koncerttermeibe, és nemcsak a menedzserülön, hanem Európában is. S ezt a megállapodást meg is lehet hosszabbítani...

– *Huszonnégy évesen szép sikereket mondhat magáénak. Hogyan képzeled a folytatást?*

– Örülnék, ha Magyarországon nagyobb lenne a kereslet a kamaragyüttesek iránt, ha változatosabb hangszer-párosításokkal léphetnék itthon is pódiumra! Tavaly már megjelent egy CD-m a Hungaroton kiadásában, amelyet *Mali Emese* zongoraművésszel készítettem *Flautissimo* címmel, s jó lenne más darabokat is lemezre játszani! S persze szeretnék minél több jó koncertet adni, s minél több tudnivalóra megtanítani a növendékeimet! A folytatást pedig majd meglátjuk...

R. Zs.

(új) zenekar. Itt nem bontakozhat ki érdemben egy kapcsolatterhes munka, mert a Rádióhoz kerülő pénz a Rádióé, nem pedig a Rádiózenekaré.

– *Érdekes módon számos európai rádiózenekar működik kisebb-nagyobb mélypontokkal ugyan, de megoldja ezeket a létezési problémákat.*

– Nálunk ez az egyetlen rádió, amelyik zenekart működtet. És ez éppen a közszolgálati rádió, amelyik lényegesen politika-függőbb, mint az ismert német rádiózenekarok. Nem tudom, hogy nálunk mi lenne a jó megoldás, de bizonyára meg lehetne találni. Semmiképpen nem kellene függetlenednie a Rádiótól – hiszen a Rádiózenekarról beszélünk –, de valamiféle költségvetési önállósodásra feltétlenül szüksége lenne. Jelenleg ugyanis ha le akarjuk egyszerűsíteni a dolgot, úgy néz ki, hogy ha mondjuk az első csellistának megemelik a fizetését, akkor meg kell szüntetni egy népzenei műsort.

– *És amikor a Rádiózenekar kapott rendkívüli címzett támogatást, gondot jelentett a béremelés, mert a koncertmester ugyanúgy alkalmazott, mint bármelyik technikai munkatárs és bérfeszültség keletkezett.*

– Pedig egy sebészprofesszor fizetése nem függhet a takarító fizetésétől. Tisztaságnak kell lenni, portának is kell lenni, de a sebészprofesszorról le kell venni a mindennapi élet gondját, hogy az emberi életre tudjon összpontosítani. A zenekart is le kellene választani a háztartási dolgokról.

Legyen tehát külön a politika, a műsor-készítés és a zenélés. Lehetetlen állapot, hogy a magyar Rádió Gyermekkórusát, amely sosem volt még ilyen jó szakmai állapotban, a megszűnés veszélye fenyegetse. Lehetetlen állapot, hogy a költségvetési hiányt ilyen áldozatok árán próbálják meg csökkenteni. A zenekar nemzeti érték, amelynek fontossága és jelenvalósága túl kell, hogy mutasson pillanatnyi anyagi érdeken, ami a napi és gazdasági politikát irányítja.

Egy európai ország nem létezhet kulturális csúcstényezők nélkül. Abban a pillanatban már olyan mélyre süllyedt, ahonnan nincs visszaút. A kulturálatlanság sajnos gyorsan egyetemessé válik. Az nem érv, hogy az emberek úgysem hallgatnak komolyzenét.

Ha nem hallgatják, hatása akkor is jelen van az ország szellemi minőségében. Manapság nem divat verseket olvasni, Magyarország akkor is a versek országa. A magyar költészet a világ költészetének az élvonalában áll.

A Rádiózenekar is a nemzeti értéktömeg része, amely nélkül nem léteztünk. De nem léteznek a csehek, szlovének, osztrákok, németek sem a maguk rádiózenekarai nélkül.

Rádiózenekarunk hatékonyságát növeli, hogy hozzákapcsolódik egy országos hatású közvetítő lánc. Anélkül, hogy kilépne a stúdióból, azonnal eléri a zenehallgatókat. És természetesen éppen úgy szerepel itthoni és külföldi hangversenytermekben, mint akármelyik másik zenekar.

– *Mikor volt utoljára munkakapcsolata a Rádiózenekarral?*

– Éppen mostanában, mert szerzői estem lesz velük a 70. születésnapom alkalmából. A műsor a rádió mindhárom együttesét foglalkoztatja. Óriási élmény a közös munka – ilyen odaadást sehol másutt nem tapasztaltam, mint itt. Újból átérzem, hogy egy magyar zenész a Rádiózenekarnál hazaérkezik.

Egyenrangú kollegaként fogadnak. Tanácsaikat nem egyszer megfogadtam, mert sokat tanultam belőlük, a fejlődésemet szolgálták. Végül is a VI-os stúdió a magyar zeneszerzés igazi műhelye. Vállalják élő kortársaikat, míg a többi nagyzenekar – tisztelet a kivételnek – leragadnak Mahlernál, Rahmanyinovnál...elegáns távoli urak. Alig részesei a újabbkori magyar zene születésének. (Tóth Anna)

## Életének 75. évében elhunyt Kovács Dénes (1930–2005)

**kétszeres Liszt-díjas, Kossuth-díjas és Bartók-Pásztory-díjas hegedűművész, professor emeritus.  
Kovács Dénes 47 éven át tanította hegedűsök nemzedékeit a Zeneakadémián, 1967-től főigazgatóként,  
1971 és 1980 között rektorként állt a világhírű zenei intézmény élén.**

A családja papíron szinte a végtelenségig visszavezethető, a valóságban az öröklés érvényességi köre lehatárolt. Kovács Dénes fiatalkorától a zenei szépség mágneses vonzásában élt, s amikor „feltöltődött”, büvkörébe vonta a felnövekvő generációk tehetséges hegedűseit. Varázslatos játéka az utolsók egyikeként csillantja meg a Zathureczky-iskola hasonlíthatatlan értékeit; ő azonban növendékeit egyéniségükből fakadó saját hangjukon szólaltatja meg. Megértette a kor szavát, tudomásul vette, hogy az „iskolák” felett eljár az idő.

Legtöbbször kamarapartnerrel lépett közönség elé, mégis, emlékezetünkben leginkább szólólistaként él. Pódiumra termett – mégsem szédítette meg a világhír, a nemzetközi karrier lehetőségére. Megnyerte az egyik londoni Flesch-versenyt, kon-

certezett Európa-szerte és eljutott távoli országokba – de megmaradt a hazai közönség, a magyarok művészenek. Amikor a dobogón állt, nehéz volt elképzelni, hogy „civilben” – tanít (nem beszélve arról, hogy rektori teendőket lát el).

A klasszikusok óta keveseknek adatott meg, hogy olyannyira összhangban legyenek mindenkori környezetükkel, az általuk elérhetővel s a számukra biztosítottnal. Ennek titkát is magával vitte...

Szerencsénkre felvételei időről-időre feltámadnak az archívumok néma öröklétéből, s a hangképek felvillantják, jelen idejűvé teszik a korszakos jelentőségű előadóművészi teljesítményt.